

kategorii utvářenou v kontextu západní (euroamerické) civilizace (s. 28-29, 34), a posouvá tento přístup až k etnocentricky problematickému pojetí Bensona Salera, který prosazuje ohledávání kulturně vzdálených obrysů náboženství na základě jejich rodové podobnosti s jevy, s nimiž jsme obeznámeni v naší vlastní kultuře (s. 61).

Druhá a zároveň nejkratší kapitola pojednává o konstrukci obrazu náboženství Japonska coby „vědecké imaginaci“. Věnuje se nejprve konstrukci konceptu „šintó“ v díle H. Byrona Earharta, Karla Wenera a Thomase P. Kasulise. Dále pokračuje kritikou obecné kategorie „japonského náboženství“ opět u Earharta, v díle Josepha M. Kitagawy i u japonského křesťana skrývajícího se za pseudonymem Isaiah Ben-Dasan. Výběr analyzovaných autorů slouží Havlíčkovi především ke kritice metodologických nedostatků obou konceptů, avšak s výjimkou jeho vlastních námitek se čtenáři nedostává informací o alternativních pohledech na problematiku (zmínění autoři jistě nereprezentují soudobý japanologický mainstream) a až na obskurního Ben-Dasana chybí zastoupení badatelů z domácího japonského prostředí.

Třetí, závěrečná část knihy je věnována analýze samotného „případu Jasukuni“. Shrnuje dějiny této svatyně v kontextu historického vývoje moderního japonského národa a budování moderního japonského státu. Zdroj ideových východisek současných proponentů národoveckého kultu vázícího se k této svatyni i jeho politických křidel autor nachází zejména u ideologického konstrukturu tzv. státního šintó rozvíjeného od reformu Meidži po konec 2. světové války. Kořeny této nacionálně-náboženské ideologie jsou sledovány ještě hlouběji do historie až k nativistickým myšlenkovým proudům feudálního období Tokugawského šógunátu. Značný prostor je zde věnován kultu předků, jeho roli a původnosti v předmoderní japonské kultuře. Kriticky je zhodnocena kontinuita nacionálního sentimentu v předválečné a poválečné japonské společnosti, již západní elity dlouho přehlížely, ale jejíž vliv na současnou kulturní a politickou identitu země je stále silný. Tato poslední část knihy je velmi hutným, informačně nabitým

a dynamickým textem, který bohužel příliš brzy dospívá do své cílové rovinky, kde čtenář zůstává opuštěn se smutným pocitem, že mu autor něco dluží. V závěru knihy by se naskýtal prostor pro postupné shrnutí závěrů plynoucích z provedeného výzkumu japonské společnosti na půdorysu komplexního, velmi aktuálního problému, jenž balancuje mezi státní náboženskou institucí, intimním rodinným kultem předků, mezinárodní politikou i jedinečným výrazem japonské národní identity. Autor však místo toho nabízí ne příliš důkladně vyargumentované východisko „zde-tam-kdekoli“ (s. 179-180), které si opět vypůjčil od svého oblíbeného Jonathana Z. Smithe, ale které již systematicky neaplikuje na zkoumanou problematiku. Pointa celého příběhu „vědecké imaginace“ případu Jasukuni se tím poněkud vytrácí. Přesto lze konstatovat, že Jakub Havlíček otevřel svou knižní prvotinou inspirující a v našem prostředí opomíjené téma a pokusil se přitom uchopit problematiku náboženství východní Asie novým způsobem – způsobem, který úspěšně překonává i ve vysokoškolském prostředí stále zažitě schematické představy o Japoncích, Číňanech, Korejcích a dalších národech vyznávajících své šintoismy, taoismy, konfucianismy a lidová náboženství.

PAVEL ŠINDELÁŘ

Richard Madsen, Democracy's Dharma: Religious Renaissance and Political Development in Taiwan,

**Berkeley et al.: University of
California Press 2007,
xxvi + 191 p.
ISBN 978-0-520-25228-8.**

The revocation of martial law in 1987 not only triggered rapid democratisation but also, for the first time, put the article 13 of

the constitution, i.e. “the people shall have freedom of religious belief” (*rénmín yǒu xīnyǎng zōngjiào zhī zìyóu*), into effect. In a remarkably short period of time Taiwan made the transition from a severely authoritarian to a generally thriving democratic society. The shift was accompanied by a veritable religious renaissance, entailing an emancipatory confidence among new religious traditions in particular. At this point the author maintains that democratic change and religious revitalisation have to a certain extent reciprocally conditioned one another (p. xxiii). Religious prosperity has consolidated democracy and restrained perils of modernisation and civic liberalism. Buddhism and Daoism imbued with Confucian axiological elements and ingrained in Taiwanese soil, in many cases, represent a progressive and humanistic regulating force, transcending ethnic, cultural and national boundaries, and articulating “a moral vision for a globalized world” (p. 151). The study at hand succinctly introduces four examples of such alleged “religious correctives”, one neo-Daoist (*Xíngtiāngōng*) and three neo-Buddhist (*Ciji*, *Fóguāngshān* and *Fāgūshān*) movements, all four depicting “religious innovations” that, according to the author, “offer glimpses of alternatives to the dysfunctional modernity that most of us experience, ways of softening global competition with global care, of situating the quest for individual freedom within global webs of responsibility, and of affirming global human solidarity while respecting diversity” (p. 157). The study aims at closely investigating such “beneficial” religious traditions and their respective societal and cultural setting. A better understanding of the Taiwanese case is, the author argues, a means of providing us with valuable moral and intellectual input on the path towards a harmonious social coexistence.

Richard Madsen (b. 1941) is Distinguished Professor of Sociology at the University of California in San Diego. Starting out as a Catholic missionary in the late 1960s he entered academia later, obtaining a PhD in Sociology from Harvard University in 1977. Professor Madsen’s scholarship on Chinese culture and society has been widely

disseminated and acclaimed, making him one of the leading specialists in his field.

Witnessing the devastating 921 earthquake on 21 September 1999 himself, the author was stunned by the quick intervention of diverse religious traditions with *Ciji* leading the way, mobilising hundreds of thousands of volunteers and raising billions of Taiwanese dollars. All this including widespread campaigns, providing public relief and reassurance insistently demonstrate the significant role of religion in contemporary Taiwan. Chapter 1 (p. 1-15) comprises a brief elaboration of the “Taiwanese religious context”. Madsen not only overviews the major stages of recent local religious history but also adumbrates some basic organisational, ritual and doctrinal features shared by the four selected religious traditions. He proceeds to assign each movement a certain clientele among the middle class populace. Chapter 2 (p. 16-50) introduces *Ciji Jījīnhuì* (Compassion Relief Foundation), delineating the life of its founder *Zhèngyán* (b. 1937) and the organisation’s historical development, starting in 1966. In spite of *Ciji*’s much emphasised apolitical stance, we learn that in particular its creation of “civic virtue” contributes largely to bolster Taiwanese democracy (p. 46). Chapter 3 (p. 51-84) discusses *Fóguāngshān* (Buddha’s Light Mountain), another increasingly successful movement that became a global figurehead of Taiwanese Buddhism. Madsen again portrays the life of the founder – *Xīngyún* (b. 1927) –, the genesis, and some striking characteristics of the religious organisation. Like *Ciji*, *Fóguāngshān* represents humanistic Buddhism, conveying moral teachings that are conducive to democracy and societal togetherness (p. 77-81). Chapter 4 (p. 85-103) gives a concise account of *Fāgūshān* (Dharma Drum Mountain), its impressive development, and the role and impact of its charismatic and eloquent founder *Shèngyán* (b. 1930), whose *chán*-Buddhist intellectualism that radiates on many adherents “may contribute an important measure of calm objectivity into Taiwan’s raucous political debates” (p. 103). Chapter 5 (p. 104-129) sheds light on a lesser known neo-Daoist



movement – *Xingtiangong* (Enacting Heaven Temple) –, outlining its intriguing history and contemporary humanistic engagement. Founded by a wealthy businessman in compliment to the deified military hero *Guān Yǔ* (d. 220), *Xingtiangong* developed from a single temple to an organisation that extends over the whole country. The final chapter (p. 131-157) concludes the discussion by rephrasing, comparing and assessing the findings of the previous chapters. Madsen infers that religious reinvigoration in Taiwan since 1987 has greatly strengthened a still vulnerable democratic system through uncoerced mutual collaboration between the government and religious organisations. The universalistic doctrine of compassion and charity as pursued by the four selected religious traditions brings about a climate of beneficence, and an impetus for social solidarity, laying the grounds

for a working democracy. Madsen ends auspiciously, stating that these movements are first seeds of an “axial breakthrough” that need to be thoroughly examined as a remedy to thwart the systemic malfunction of modernity.

The present volume not only fully satisfies in terms of formality but also displays excellent scholarship woven into a highly readable, instructive and analytical narrative. By using an enthusiastic, yes glowing prose, Madsen pinpoints the supreme importance of scrutinising the “religious renaissance and political development” in Taiwan. Though some might find the bottom line slightly over-anticipating, I highly recommend this thought-provoking study to scholars and the general reader alike.

LUKAS POKORNY